

Illustraties: Rik Kamps

Zomeressay Integriteit

Juffrouw De Hartog als popster

Jowi Schmitz

Een beetje popster weet dat integriteit geld kan opleveren. Ze gaat af en toe naar Afrika, laat zich fotograferen met arme kinderen op de arm en beweert dat ze een deel van haar rijkdom met die kinderen gaat delen. Heel nobel. Beter dan een botoxbehandeling of een nieuwe roze Porsche Carrera GT.

Niemand zal de ster weerhouden van het kiezen van een aantrekkelijk goed doel. Kinderen met bolle buikjes dus, en als die er niet zijn, zielige beestjes. Weerlose wezens wekken nu eenmaal meer emotie op en waar het om gaat, is dat de fans voelen hoe goed de popster het met de wereld voor heeft. Waar het om gaat, is dat de fans zullen oordelen dat, als ze zo goed is, ze ook wel integer zal zijn. Want integriteit is altijd het oordeel van anderen.

Natuurlijk mag de popster arme kindjes helpen. Het is haar geld en dankzij haar beroemde naam worden gewone mensen misschien ook op nobele ideeën gebracht.

En waarschijnlijk heeft de popster niets dan goede bedoelingen. Ze vermoedt dat ze er misschien meer cd's door verkoopt, maar ze wil ook graag deugen. Ze wil op zijn minst dat haar fans geloven dat ze deugt, ondanks het feit dat ze veel meer geld verdient dan een mens nodig heeft.

Ze zoekt een soort Robin Hood-integriteit, waarbij de roem en het enorme salaris dat daarbij hoort, wordt gecompenseerd door het

publiekelijk geven aan de armen.

En dan die andere vorm van integriteit. Mijn vader had toen hij klein was een pianof, juffrouw De Hartog. Juffrouw De Hartog gaf niet alleen pianoles, ze adviseerde haar leerlingen ook bij het kopen van een piano. En zoals destijds gebruikelijk kreeg zij hiervoor van de pianoverkoper een gesloten enveloppe met provisie.

Juffrouw De Hartog, integer als ze was, vond het niet juist dat zij dat geld kreeg. Het was een deel van haar werk immers en daar werd ze al voor betaald. Bovendien zou het kunnen lijken alsof de pianoverkoper haar omkocht, dus gaf ze dat enveloppe, zonder het zelfs maar te openen, aan de leerling.

Die juffrouw De Hartog. Ik weet zeker dat ze dit verhaal nooit zelf zou vertellen. Integendeel, ze had rode kootjes gekregen als ze had gehoord dat ik haar geheim nu aan iedereen verklap.

Integer zijn, dat deed je in stilte. Als niet zo beroemde schrijver wil ik het allebei. Integer zijn en een alom bekend integer imago, opdat een groter publiek mijn boeken leest. Maar voor een niet zo beroemde schrijver is het onmogelijk om alleen met schrijven bekend te worden. Vroeger, toen het boekdruken nog duur was, waren er minder schrijvers en dus meer aandacht voor hetgeen ze schreven. Tegenwoordig worden er tweeduizend titels per jaar uitgebracht, val dan maar eens op.

Zelfs het winnen van een prijs is onvoldoende om meer lezers te krijgen, de niet zo beroemde schrijver moet tegenwoordig min-

stens met haar hoofd op tv. En heeft ze dat hoofd op tv, dan is het zinvol om over meer te vertellen dan over haar boek alleen.

In praatprogramma's zou ze gewag kunnen maken van haar opwindende verleden als wilde in een woonwagen. Tv-spelletjes doen het ook goed, vooral als ze er heel goed of heel slecht in is. En anders wil een fijne rel ook nog wel helpen. Zonder bekendheid geen boekverkoop, zonder boekverkoop geen bestaan.

Is ze eenmaal bekend, dan kan ze natuurlijk net als de popster geld gaan overmaken en zichtbaar de integere schrijver uithangen. Maar de weg ernaartoe is bezaaid met exhibitionistische uitspattingen, waarbij juffrouw De Hartog de wenkbrauwen zou fronsen.

Vroeger kon je ervoor kiezen alleen maar te schrijven. In stilte. In de hoop dat kwaliteit vanzelf kwam bovendrijven. Het had ook iets moois: de schuchtere schrijver, die het interview schuwte.

Maar stille integriteit is niet meer 'in'. Sterker nog, stille integriteit heeft in een wereld waarin mensen nog maar nauwelijks op elkaar letten, iets tragisch. Als ik me iemand voorstel die gesloten envelopjes op vers gekochte piano's legt, moet ik meteen aan keurige menteren en mevrouwen denken met zuinige mondjes in huis zonder stof en nooit vakantie.

Waar het om gaat, is het beroep op integriteit in combinatie met verkooptrucs

Het failliet van de stille integriteit wordt ook alom geconstateerd. Wie nu zijn hele leven zonder te klagen bij die ene baas blijft, krijgt misschien een obligaat bloemetje, maar de promotie gaat naar de kabaal makende jobhopper, die later komt en korter blijft, zo stond onlangs nog in deze krant. In stilte integer zijn, is vragen om verbittering.

Anderzijds wantrouwen ik mensen die zo ostentatief integer zijn. Ik geloof niet in sterren die zeggen dat ze niet van media-aandacht houden, net zoals ik moeite heb met de fraai opgedirkte schrijver die op tv beweert dat je best mooi kunt zijn, op hakken kunt lopen en dan toch boeken kunt schrijven die de moeite waard zijn. Ik geloof het niet, terwijl ik weet dat het geen onzin is. Ik heb het namelijk geprobeerd en ze had volkomen gelijk: op hakken kun je prima boeken schrijven.

Waar het om gaat, is het beroep op integriteit in combinatie met verkooptrucs. Goede openbare daden voelen te vaak als een publiciteitsstunt, vermomd als integere aangelegenheid. En toch móet ik mezelf op de een of andere manier verkopen, tenzij ik er vrede mee heb dat alleen mijn ouders mijn boeken lezen.

En zo zijn de laatste twee jaar in mijn binnenste juffrouw De Hartog en de popster in een felle strijd verward geraakt. Het mondie van juffrouw De Hartog staat zuiniger dan ooit, de popster noemt haar een keurige sukkel.

Juffrouw De Hartog probeert me naar een onbewoond eiland te dirigeren, waar ik met pen en schrift en een raffiahoed neerstrijk en in de loop der jaren achter een berg beschreven velletjes verdwijn.

De popster wacht geduldig tot mijn boek af is, belt dan alle media en gilt: 'INTEGERE SCHRIJVER OP ONBEWOOND EILAND SCHRIJFT GEWELDIG BOEK.'

En het werkt natuurlijk. Want het is een mooi verhaal.

En ik, vers van dat eiland, ben in mijn geldingsdrang weerloos tegen al die verleiding. Ik ga naar de kapper, stift mijn lippen rood en hoop dat mijn integere tv-optreden ontzettend veel blije lezers oplevert. En voor de zekerheid doe ik ook nog even mee aan die spelletjeshow.

Als ik ten slotte de prijs voor 'meest integere schrijver' in de wacht sleep, juicht de popster voor me terwijl juffrouw De Hartog van woede haar envelopjes opeet. En het enige wat ik ze in mijn dankwoord kan beloven is dit: als ik straks meer dan 100.000 boeken heb verkocht, zal ik oprecht beschroomd blozen.

Jowi Schmitz is schrijfster en (cultuur)journalist. Haar tweede roman, Kus van je zus, verscheen in 2007. Dit is het slot van de 12-delige serie Zomeressays die tot stand kwam in samenwerking met Sebes & Van Gelderen Literair Agentschap.

Mensen rustig laten slapen is ultieme doel politicus